

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **F. S. A.**, právne zast. JUDr. M. B., PhD., advokátom, S., proti žalovanej: **P. J. – I. - S. J.** IČO: X., právne zast. Advokátskou kanceláriou JUDr. A. K. s. r. o., F., IČO: X., v konaní o zaplatenie **5 514,84 Eur s príslušenstvom**, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. júna 2010, č. k. 2Cob/198/2009-141, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. júna 2010, č. k. 2Cob/198/2009-141 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Malacky rozsudkom zo dňa 18. 02. 2009, č. k. 10Cb 107/2008-108, uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 5 514,84 Eur so 14% úrokom z omeškania ročne zo sumy 5 359,49 Eur od 14. 01. 2006 do zaplatenia, s 13% úrokom z omeškania ročne zo sumy 155,35 Eur od 13. 05. 2006 do zaplatenia a trovy konania vo výške 2 476,57 Eur. V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že žalobca sa podaným návrhom domáhal zaplatenia sumy 166 140,-- Sk (5 514,84 Eur) s príslušenstvom titulom porušenia zmluvy o dielo zo dňa 10. 09. 2005. Súd mal za preukázané, že nárok žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty s príslušenstvom za neukončenie diela v riadnom dohodnutom čase, je dôvodný. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalovaná nespĺnila riadne a včas záväzok, na ktorý sa písomne zaviazala. Nekvalita prác bola potvrdená svedeckou výpoveďou Ing. A. B., ktorý po žalovanej dielo dokončil, ako aj fotodokumentáciou žalobcu. Žalovaná dielo ani riadne neodovzdala. Argumenty žalovanej o neprimeranosti zmluvnej pokuty súd považoval za účelové, nakoľko sama žalovaná s dohodnutou zmluvnou pokutou vo výške 1% denne súhlasila, čo potvrdila podpisom na zmluve o dielo zo dňa 10. 09. 2005.

0 trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací na odvolanie žalovanej rozsudkom zo dňa 15. 06. 2010, č. k. 2Cob/198/2009-141 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi istinu 275,74 Eur so 14% ročným úrokom z omeškania od 14. 01. 2006 do zaplatenia. Vo zvyšku žalobu zamietol. 0 trovách prvostupňového a odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 a § 142 ods. 3 O. s. p. Uviedol, že sa stotožňuje so skutkovým S. veci, zisteným súdom prvého stupňa, čo sa týka uzavretia platnej zmluvy o dielo podľa § 536 a nasl. Obchodného zákonníka dňa 10. 09. 2005, nesplnenia záväzku žalovanej odovzdať dielo riadne a včas, odstúpenia od zmluvy žalobcom z dôvodu nesplnenia zmluvných povinností žalovanou a nároku žalobcu na zmluvnú pokutu, dohodnutú v čl. VII. písm. a/ zmluvy o dielo.

Podľa čl. VII. písm. a/ zmluvy o dielo, pri nedodržaní zmluvne dohodnutého termínu dokončenia diela zhotoviteľ zaplatí objednávateľovi zmluvnú pokutu vo výške 1 % z ceny diela za každý deň omeškania. Cena diela bola dohodnutá v čl. III. zmluvy vo výške 234 000,-- Sk. Žalovaná bola v omeškaní s vykonaním diela od 05. 10. 2005 do 14. 12. 2005, t. j. do zániku povinnosti žalovanej vykonať dielo doručením odstúpenia žalobcu od zmluvy. Je nepochybné, že zmluvná pokuta bola medzi účastníkmi platne dohodnutá, pretože bola dohodnutá písomne, dostatočne presne a určito identifikuje povinnosť, ktorej splnenie zabezpečuje a je určená jej výška (§ 544 Občianskeho zákonníka).

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ďalej vyplýva, že moderačné právo súdu spočíva v tom, že súd môže na návrh rozhodnúť, že zmluvnú pokutu neprizná v celej výške, v akej bola účastníkmi dohodnutá, aj keď veriteľovi na zaplatenie zmluvnej pokuty vznikol nárok. Súd prvého stupňa nepristúpil k uplatneniu moderačného oprávnenia, keď konštatoval, že sama žalovaná s výškou zmluvnej pokuty 1% z ceny diela za každý deň omeškania súhlasila, a preto jej výška nie je neprimeraná. Odvolací súd sa s uvedeným záverom prvostupňového súdu nestotožnil. V zmysle § 301 Obchodného zákonníka, kritériom pre posúdenie primeranosti zmluvnej pokuty je hodnota zabezpečenej povinnosti a význam zabezpečenej povinnosti podľa konkrétnych okolností prípadu. V danej veci bola dohodnutá zmluvná pokuta vo výške 1% denne z ceny diela, čo predstavuje 365% ročne.

Za dobu omeškania žalovanej (71 dní) zmluvná pokuta predstavovala sumu 166 140,-- Sk. Cena diela bola dohodnutá sumou 234 000,-- Sk. Pre právo súdu použiť moderačné oprávnenie na výšku zmluvnej pokuty nie je rozhodujúce, že výšku zmluvnej pokuty, ktorá je neprimeraná, navrhla, resp. odsúhlasila strana, ktorá porušila svoju povinnosť. Odvolací súd preto dospel k záveru, že vzhľadom na zabezpečenú povinnosť a následne porušenie uvedenej povinnosti žalovanou, keďže dielo v celom rozsahu nedokončila, sú splnené predpoklady pre použitie moderačného oprávnenia súdu v zmysle § 301 Obchodného zákonníka. Odvolací súd preto rozsudok prvostupňového súdu podľa § 220 O. s. p. zmenil.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie v zákonnej lehote, ktoré odôvodňuje tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., pričom rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.

Dovolateľ má za to, že odvolací súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 301 Obchodného zákonníka, pokiaľ ide o posúdenie otázky primeranosti zmluvnej pokuty, priznanej súdom prvého stupňa a nesprávne tiež aplikoval ustanovenie § 142 ods. 3 O. s. p., keď toto ustanovenie zákona aplikoval v zjavnom rozpore s jeho jazykovým znením. Odvolací súd navyše svoje rozhodnutie aj nedostatočne a nezrozumiteľne odôvodnil, keďže sa vôbec nevysporiadal s jednotlivými skutkovými okolnosťami a právnou argumentáciou žalobcu, ktorá mala pre rozhodnutie odvolacieho súdu podstatný význam.

Dovolateľ zdôraznil, že posúdenie primeranosti výšky zmluvnej pokuty závisí vždy od konkrétnych okolností daného prípadu, a preto nie je možné zákonom paušalizovať objektívnu hranicu „primeranosti“ zmluvnej pokuty. Ak teda súd na návrh niektorého účastníka a na základe konkrétnych okolností prípadu uváži, že určitá zmluvná pokuta je neprimerane vysoká, môže využiť svoje moderačné oprávnenie podľa § 301 Obchodného zákonníka a účastníkmi dohodnutú zmluvnú pokutu primerane znížiť. Podľa uvedeného ustanovenia zákona je súd pri určovaní primeranosti a znižovaní zmluvnej pokuty povinný kumulatívne prihliadať na dva skutkové aspekty, hodnotu zabezpečovanej povinnosti a význam zabezpečovanej povinnosti. Z jazykového znenia citovaného ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka použitie spojky „a“ je podľa dovolateľa zrejmé, že súd je pri aplikácii svojho moderačného oprávnenia povinný vždy prihliadať na obidva tieto

aspekty. Ak by súd pri moderácii výšky zmluvnej pokuty prihliadal len na „hodnotu“ zabezpečovanej povinnosti, alebo by prihliadal len na „význam“ zabezpečovanej povinnosti, išlo by o zjavne nesprávnu aplikáciu zákona. V dovolaní je poukázané na to, že prvotný návrh zmluvy o dielo, ktorý predložila žalovaná a je ako dôkaz založený v súdnom spise, obsahoval pre žalobcu zmluvnú pokutu vo výške 5% za každý deň omeškania s platbou, pričom zmluvná pokuta pre žalovanú za porušenie zmluvných záväzkov bola žalovanou navrhnutá vo výške 1%. Na námietky žalobcu, aby bola zmluvná pokuta dohodnutá pre obe zmluvné strany v rovnakej výške, žalovaná napokon súhlasila so zmluvnou pokutou vo výške 1% pre obe zmluvné strany. O tejto skutočnosti bol prvostupňovému súdu predložený aj listinný dôkaz (pôvodný návrh zmluvy o dielo predložený žalovanou), ktorý žalovaná nespochybnila. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. US 243/07, podľa ktorého, ak sú v zmluve použité formulácie a pojmy, ktoré možno vykladať rozdielne, javí sa byť spravodlivým vykladať ich v neprospech toho, kto ich do zmluvy vložil. Ako uviedol ústavný súd, zmyslom tohto princípu je neumožniť strane naformulovať v zmluve ustanovenie, pripúšťajúce viacvýznamový výklad a následne v zlej viere zneužiť mnohoznačnosť tohto ustanovenia na úkor záujmov druhej zmluvnej strany. Uvedený právny názor ústavného súdu možno podľa dovolateľa v plnom rozsahu aplikovať aj na tento prípad, keď žalovaná vykladá ustanovenie zmluvy o dielo, týkajúce sa zmluvnej pokuty ako rozporne s dobrými mravmi (dokonca ho označuje za úžeru) napriek tomu, že ho do (návrhu) zmluvy sama vložila.

Za právne významnú okolnosť treba podľa dovolateľa považovať aj skutočnosť, že žalovaná ako podnikateľka, ktorá obdobné návrhy s uvedenou výškou zmluvnej pokuty pravdepodobne obvykle predkladá aj iným objednávateľom, si musí byť dostatočne vedomá právnych dôsledkov vyplývajúcich z dohodnutej zmluvnej pokuty pri neplnení svojich zmluvných povinností a musí tiež znášať podnikateľské riziko s tým spojené. Žalobca mal mimoriadny záujem na tom, aby dielo bolo odporkyňou vykonané riadne a včas, t. j. ešte pred začiatkom zimného obdobia. Žalovaná si bola tejto skutočnosti dobre vedomá, napriek tomu sa dostala do značného omeškania s riadnym vyhotovením a odovzdaním dohodnutého diela. Kým prvostupňový súd na tento zrejмый význam zabezpečovanej povinnosti prihliadol, a aj z tohto dôvodu moderačné právo na výšku zmluvnej pokuty neaplikoval, odvolací súd na tento skutkový aspekt pri moderovaní zmluvnej pokuty vôbec neprehliadal, hoci podľa

§ 301 Obchodného zákonníka na tento zrejmy význam zabezpečovanej povinnosti prihliadnuť mal. Odvolací súd sa s uvedenými skutkovými okolnosťami a právnou argumentáciou žalobcu v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevysporiadal. Svoje rozhodnutie odvolací súd v podstate odôvodnil len „púhym“ a zavádzajúcim konštatovaním, prevzatým z odvolania žalovanej, že dohodnutá zmluvná pokuta vo výške 1% denne z ceny diela, predstavuje 365% ročne. Uvedené konštatovanie však samé osebe nemožno považovať za dostatočné odôvodnenie údajnej neprimeranosti zmluvnej pokuty. Argument o ročnej sadzbe zmluvnej pokuty je zjavne zavádzajúci, pretože predmetná zmluvná pokuta bola účastníkmi zmluvy o dielo dohodnutá dennou sadzbou, ktorá po prepočítaní predstavuje len 77,67 Eur, a teda takúto výšku zmluvnej pokuty vzhľadom na význam zabezpečovanej povinnosti a ďalšie uvedené skutkové okolnosti nemožno považovať za neprimeranú. Ako napokon uviedol aj odvolací súd, žalovaná sa dostala do omeškania s riadnym odovzdaním diela len 71 dní, a aj z tohto dôvodu je argument odvolacieho súdu o 365% ročnej sadzbe zmluvnej pokuty nedôvodný, zavádzajúci a odporujúci skutkovému stavu veci.

Pokiaľ ide o priznanie trov súdneho konania žalovanej, odvolací súd podľa dovolateľa postupoval v zjavnom rozpore so zákonom. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovým aj právnym stavom veci, zisteným prvostupňovým súdom, vrátane skutočnosti, že žalovaná si nesplnila svoj záväzok odovzdať dielo riadne a včas, ako aj dôvodnosťou nároku žalobcu na zmluvnú pokutu, dohodnutú v článku VII. písm. a/ zmluvy o dielo. Odvolací súd vytkol súdu prvého stupňa len to, že nevyužil svoje moderačné právo a neznižil výšku dohodnutej zmluvnej pokuty. Odvolací súd na jednej strane konštatuje, že žalovaná si nesplnila svoju povinnosť odovzdať dielo riadne a včas, a preto nárok žalobcu na dohodnutú zmluvnú pokutu je dôvodný, zároveň však uvádza, že žalobca bol úspešný len v nepatrnej časti, pretože odvolací súd využil svoje moderačné právo a znížil zmluvnú pokutu, priznanú žalobcovi prvostupňovým súdom. Aj pri odhliadnutí od všetkých vyššie uvedených námietok, týkajúcich sa nesprávnej aplikácie moderačného práva odvolacím súdom, rozhodnutie odvolacieho súdu o znížení zmluvnej pokuty, t. j. rozhodnutie o výške plnenia, záviselo od úvahy súdu. Z uvedeného dôvodu mal podľa dovolateľa odvolací súd v súlade s § 142 ods. 3 O. s. p. trovy súdneho konania priznať žalobcovi a nie žalovanej.

Žalobca preto navrhuje, aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že nároku žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty priznaného súdom prvého stupňa v plnom rozsahu vyhovie a žalovanú zaviazhe zaplatiť žalobcovi trovy prvostupňového, odvolacieho aj dovolacieho konania, prípadne napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zruší a vráti mu vec na ďalšie konanie. S prihliadnutím na skutočnosť, že rozsudkom odvolacieho súdu bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť žalovanej trovy konania v sume 2 231,05 Eur, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom je zrejmé, že tieto trovy boli odvolacím súdom žalovanej priznané v zjavnom rozpore s § 142 ods. 3 O. s. p., žalobca zároveň žiada, aby dovolací súd podľa § 243 O. s. p. pred rozhodnutím o dovolaní odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

Žalovaná vo svojom stanovisku k dovolaniu uviedla, že zmluvná pokuta v určitom zmysle, okrem zabezpečovacej funkcie, plní aj funkciu paušalizovanej náhrady škody. Veriteľovi uľahčuje pozíciu v prípadnom spore, pretože nemusí preukazovať výšku škody a právo na pokutu má, aj keď mu žiadna škoda nevznikla. Aj keď právo na zmluvnú pokutu vzniká bez ohľadu na to, či porušením zmluvnej povinnosti vznikla oprávnenému škoda, predsa je medzi zmluvnou pokutou a škodou, vzniknutou porušením zabezpečenej zmluvnej povinnosti, resp. povinnosťou ju nahradiť, súvislosť (podľa § 545 ods. 2 Občianskeho zákonníka zmluvná pokuta nahrádza náhradu škody a podľa § 301 Obchodného zákonníka výška škody je limitom, ktorý určuje spodnú hranicu možného zníženia zmluvnej pokuty). Žalobca však ani netvrdí, že mu vznikla škoda, ktorá by bola väčšia, ako odvolacím súdom priznaná zmluvná pokuta, ba čo viac, že mu vôbec vznikla akákoľvek škoda. Naproti tomu žalovanej vznikla škoda v podobe nezaplatenej faktúry č. 18/05 zo dňa 21. 10. 2005 v čiastke 42 900,-- Sk za vykonanú prácu. Žalovaná predložila súdu prvého stupňa vzájomný návrh na zaplatenie 42 900,-- Sk, ktorý súd uznesením zo dňa 10. 10. 2008 č. k. 10Cb 107/2008-86 vylúčil na samostatné konanie. Žalovaná má za to, že priznanie zmluvnej pokuty vo výške 166 140,-- Sk (5 514,84 Eur) by viedlo k celkom neodôvodnenému majetkovému prospechu žalobcu a vo vzťahu k žalovanej by bolo neúmerne prísnu a bezdôvodnou sankciou.

Z vyjadrenia žalovanej ďalej vyplýva, že tvrdenia žalobcu, uvedené v dovolaní, sa nezakladajú na pravde, pretože so žalobcom sa žalovaná prvýkrát stretla, až keď podpisovala zmluvu o dielo, pretože všetky veci ohľadne cenovej ponuky a uzavretia zmluvy o dielo

vybavoval so žalovanou synovec žalobcu Ing. A. B., ktorý si vyžiadal vzor zmluvy o dielo od žalovanej, kde síce bola uvedená zmluvná pokuta pre objednávateľa, ak tento bude v omeškaní vo výške 5%, avšak žalovaná Ing. B. upozornila, že ide o preklep a má tam byť uvedené 0,05%. Ing. B. si vzor zmluvy o dielo zobral s tým, že on vypracuje podľa tohto vzoru (nebol to návrh zmluvy zo strany žalovanej) návrh zmluvy o dielo. Ing. B. návrh zmluvy o dielo vypracoval a sám tam uviedol zmluvnú pokutu vo výške 1% a trval na nej. Žalobca, t. j. F. S. predmetnú zmluvu o dielo len podpísal. Tiež nie sú pravdivé tvrdenia žalobcu, že žalovaná pôvodný návrh zmluvy o dielo nespochybnila, pretože celú situáciu spochybnila i vysvetlila prvostupňovému súdu a to, že išlo o preklep, resp. chybu v písaní a tiež, že to nebol návrh zmluvy o dielo. Žalobca ani žiadnym dôkazným prostriedkom nepreukázal, že by v tomto prípade išlo o návrh zmluvy, pretože išlo o všeobecný vzor zmluvy žalovanej o tom, aké časti má takáto zmluva obsahovať. Presné znenie konkrétnej zmluvy je vždy u žalovanej predmetom rokovania s druhou stranou. Z obsahu zmluvy zo dňa 10. 09. 2005 je evidentné, že zmluvu spisoval žalobca, resp. Ing. B.. Forma a obsah týchto dvoch dokumentov je úplne odlišná. Podľa žalovanej zo strany žalobcu ide o zavádzanie súdu, keďže tento všeobecný vzor zmluvy o dielo v dobrej viere poskytla Ing. B. (nie žalobcovi) za účelom vypracovania návrhu zmluvy o dielo a žalobca vzor vydáva za návrh zmluvy a ešte sa odvoláva na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. US 243/07, ktorý sa však na danú vec nevzťahuje.

Pokiaľ ide o priznanie trov súdneho konania, žalovaná má za to, že odvolací súd postupoval v súlade s § 142 ods. 3 O. s. p., a to z dôvodu, že žalovaná mala úspech vo väčšej časti oproti neúspechu žalobcu, preto bola v spore úspešná v prevažnej časti, a preto jej patrí náhrada trov konania. Žalovaná je toho názoru, že Krajský súd v Bratislave vec správne právne posúdil na základe dostatočne zisteného skutkového stavu veci a správne použil moderačné právo, ktoré žalovaná žiadala použiť aj v konaní pred súdom prvého stupňa, ktorý však nevyužitie moderačného práva ničím vo svojom rozsudku neodôvodnil.

Rozhodnutie odvolacieho súdu je preto vecne správne, a preto žalovaná navrhuje, aby dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol a priznal žalovanej trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolacích (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 242 ods. 1 O. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa ust. § 237 O. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak je konanie súdu, v ktorom bolo napadnuté rozhodnutie vydané, postihnuté niektorou z väd uvedených v predmetnom ustanovení. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p.

O prípady odôvodňujúce prípustnosť podania dovolania, ktoré sú uvedené v ust. § 237 O. s. p., v prejednávanej veci nejde z toho dôvodu, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi. Súdny oboch stupňov rozhodovali vo veci, ktorá patrí do právomoci súdov, účastníci konania mali spôsobilosť byť účastníkmi tohto konania, v totožnej veci sa právoplatne nerozhodlo a ani v tej istej veci sa prv nezačalo iné konanie, účastníkom konania sa postupom súdu neodňala možnosť konať pred súdom a vec nerozhodoval vylúčený sudca. V prejednávanej veci sa tak neznemožnilo uplatniť procesné práva účastníkom konania, ktoré sú priznané právnym poriadkom na zabezpečenie ich práv a oprávnených záujmov.

Ďalej prípustnosť dovolania proti rozsudku upravuje ust. § 238 O. s. p., a to pre prípad rozsudkov odvolacích súdov, ktorými bol rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenený podľa ods. 1, resp. v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu, vysloveného v tejto veci podľa odseku 2 a tiež v prípade, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu podľa odseku 3.

V posudzovanom prípade odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil, z ktorého dôvodu je dovolanie prípustné.

Dovolací súd je pri preskúmaní právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu viazaný rozsahom dovolacieho návrhu a uplatneným dovolacím dôvodom. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodom uvedeným v dovolaní sa prejavuje nielen vo viazanosti dôvodom zodpovedajúcemu niektorému v zákone vymedzenému dovolaciemu dôvodu, ale predovšetkým vo viazanosti tým, ako bol tento dovolací dôvod v dovolaní opísaný, t. j. uvedenie okolností, z ktorých dovolateľ usudzuje, že uvedený dovolací dôvod je daný.

Žalobca dovolanie odôvodnil tým, že v odvolacom konaní došlo k vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pričom rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (ust. § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p.).

Inou vadou konania podľa ust. § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je dovolaním namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Pokiaľ ide o hmotnoprávne vady, namietnuté v dovolaní podľa ust. § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p., dovolací súd uvádza, že nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie) okrem iného aj vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť, alebo súd aplikoval správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Nesprávne právne posúdenie môže byť spôsobilým dovolacím dôvodom len vtedy, ak bolo rozhodujúce pre výrok rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto možno dovolaním napadnúť nielen právny záver odvolacieho súdu, týkajúci sa bezprostredne predmetu konania, ale aj posúdenie predbežnej otázky, dôkazného bremena a pod. Treba však uviesť, že v zmysle ust. § 241 ods. 2 O. s. p., dôvodom dovolania nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie.

Ako vyplýva z obsahu spisu, predmetom sporu je zo strany žalobcu vyvolané konanie o zaplataenie sumy 166 140,-- Sk (5 514,84 Eur) s príslušenstvom titulom porušenia zmluvy o dielo zo dňa 10. 09. 2005. Súd prvého stupňa žalobe v plnom rozsahu vyhovel

a rozsudkom zo dňa 18. 02. 2009, č. k. 10Cb 107/2008-108 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 5 514,84 Eur so 14% úrokom z omeškania ročne zo sumy 5 359,49 Eur od 14. 01. 2006 do zaplataenia, s 13% úrokom z omeškania ročne zo sumy 155,35 Eur od 13. 05. 2006 do zaplataenia a trovy konania vo výške 2 476,57 Eur. Odvolací súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi istinu 275,74 Eur so 14% ročným úrokom z omeškania od 14. 01. 2006 do zaplataenia. Vo zvyšku žalobu zamietol. O trovách prvostupňového a odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 a § 142 ods. 3 O. s. p.

Dovolací súd preskúmaním veci zistil, že zmluvu o dielo, uzatvorenú medzi účastníkmi konania dňa 10. 09. 2005 odvolací súd vyhodnotil v časti zistenia skutkových okolností a právneho posúdenia zhodne s rozhodnutím Okresného súdu Malacky a v časti primeranosti uplatnenej výšky zmluvnej pokuty inak, ako súd prvého stupňa. Odvolací súd odôvodnil, akými úvahami sa pritom riadil a aplikoval ust. § 301 Obchodného zákonníka, pokiaľ ide o posúdenie otázky primeranosti zmluvnej pokuty, priznanej súdom prvého stupňa.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že vzhľadom na zabezpečenú povinnosť a následné porušenie uvedenej povinnosti žalovanou, keďže dielo v celom rozsahu nedokončila, dospel odvolací súd k záveru, že sú splnené predpoklady pre použitie moderačného oprávnenia súdu v zmysle ust. § 301 Obchodného zákonníka. Odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že pre právo použiť moderačné oprávnenie na výšku zmluvnej pokuty nie je rozhodujúce, že výšku zmluvnej pokuty, ktorá je neprimeraná, navrhla, resp. odsúhlasila strana, ktorá porušila svoju povinnosť. Podľa uvedeného, predmetom dovolania je vyriešenie základnej otázky aplikácie ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka v predmetnej veci.

Podľa prvej vety ust. § 301 Obchodného zákonníka, neprimerane vysokú zmluvnú pokutu môže súd znížiť s prihliadnutím na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti, a to až do výšky škody, ktorá vznikla do doby súdneho rozhodnutia porušením zmluvnej povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta.

Citované ustanovenie zakotvuje tzv. moderačné právo súdu, ktoré právo umožňuje súdu dodatočne po vzniku nároku na zaplataenie zmluvnej pokuty znížiť zmluvnú pokutu. Z vecného hľadiska zákon ustanovuje kritérium hodnoty a kritérium významu zabezpečenej

povinnosti na posúdenie primeranosti zmluvnej pokuty. Z uvedených zákonných kritérií na posudzovanie primeranosti zmluvnej pokuty vyplýva, že pôjde vždy o individuálne posudzovanie viažuce sa na konkrétny prípad. Len z konkrétneho prípadu totiž možno vyvodit' tak hodnotu, ako aj význam zabezpečenej povinnosti.

Pri úvahách o primeranosti zmluvnej pokuty a prípadnom využití moderačného práva by sa mal súd zaoberať všetkými relevantnými okolnosťami prípadu. Súd by sa mal zamerať nielen na hodnotu a význam zabezpečovanej nehnuteľnosti, ale aj na iné skutočnosti (napr. hospodársku pozíciu zmluvných strán pri uzatváraní zmluvy, spôsob zapracovania zmluvnej pokuty do zmluvy, reciprocitu zmluvnej pokuty, druh zavinenia dlžníka, ako aj na skutočnosť, či došlo k vzniku škody alebo nie a pod.).

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd pri moderácii výšky zmluvnej pokuty vôbec neprihliadol na iné kritériá, napr. význam zabezpečovanej povinnosti a spôsob zapracovania zmluvnej pokuty do zmluvy. Zhodnotením všetkých okolností je však v danom prípade použitie moderačného oprávnenia súdu otázne, nakoľko spôsob určenia výšky zmluvnej pokuty je vo výlučnej právomoci zmluvných strán a predmetom moderácie môže byť len výška zmluvnej pokuty ako konkrétna suma.

Dovolací súd ďalej konštatuje, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí nesprávne právne posúdil ust. § 142 ods. 3 O. s. p., ktorým ustanovením rozhodol o trovách konania.

Z uvedeného ust. § 142 ods. 3 O. s. p. vyplývajú tri špeciálne skutkové podstaty, v prípade ktorých musí byť posúdenie náhrady trov konania u účastníka, ktorý mal vo veci iba čiastočný úspech, odlišne od všeobecného pravidla vyplývajúceho z ustanovenia § 142 ods. 2 O. s. p.. Ide o prípady, ak (a) mal účastník neúspech v pomerne nepatrnej časti, (b) rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, (c) rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (II. US 82/09-27).

Ustanovenie § 142 ods. 3 O. s. p. treba v pomere k ustanoveniu § 142 ods. 2 O. s. p. považovať za *lex specialis*, pričom vo vzájomnom vzťahu týchto dvoch ustanovení platí všeobecné pravidlo, podľa ktorého špeciálna úprava má prednosť pred všeobecnou úpravou (*lex specialis derogat legi general!*).

Odvolací súd podľa § 142 ods. 3 O. s. p. v napadnutom rozsudku rozhodol tak, že uložil žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný len v nepatrnej časti, povinnosť nahradiť žalovanej trovy prvostupňového a druhostupňového konania v plnej výške. Tento záver odvolacieho súdu nemá oporu v jazykovej (gramatickej) metóde výkladu ust. § 142 ods. 3 O. s. p. a nepochybne je v zjavnom rozpore s princípom spravodlivosti. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že úvaha súdu o výške plnenia sa týka len skutkových poznatkov o výške plnenia (napr. pri výške náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch v sporoch o ochranu osobnosti) a vychádza z ust. § 136 O. s. p., podľa ktorého ustanovenia, ak možno výšku nárokov zistiť len s nepomernými ťažkosťami, alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojej úvahy.

Dovolací súd z uvedených dôvodov v zmysle ust. § 243b ods. 2 O. s. p. zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie, pritom vyslovený právny názor dovolacieho súdu je pre odvolací súd záväzný (§ 243d ods. 1 O. s. p.). V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d O. s. p.).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 8. decembra 2010

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová